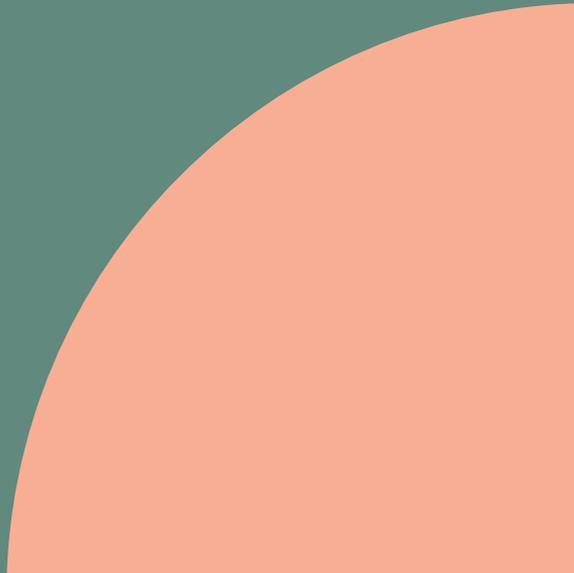
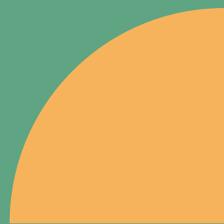

เอกสารแนะนำ ความรู้โรคเรื้อน

*สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุข
และบุคคลทั่วไป*

คำนำ

เอกสารแนะนำความรู้โรคเรื้อนสำหรับอาสาสมัคร
สาธารณสุขและบุคคลทั่วไป เป็นเอกสารเผยแพร่ความรู้
โรคเรื้อนที่สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค จัดทำ
ขึ้นเพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุข และบุคคลทั่วไปได้ใช้
เป็นแนวทางในการให้ความรู้โรคเรื้อน เพื่อให้ประชาชน
เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องโรคเรื้อนอย่างถูกต้อง

สถาบันราชประชาสมาสัย หวังว่าเอกสารเผยแพร่
ความรู้โรคเรื้อนนี้ จะเป็นสื่อกลางให้เกิดความ ช่วยเหลือ
ดูแลตนเอง คนในครอบครัว รวมทั้งในชุมชนในการป้องกัน
ควบคุม และดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อน ต่อไป

สถาบันราชประชาสมาสัย
กรมควบคุมโรค

สารบัญ

โรคเรื้อน (leprosy)	๖
โรคเรื้อน..ติดต่อได้อย่างไร	๗
อาการของโรคเรื้อน	๘
อาการและอาการแสดงที่สงสัยว่าเป็นโรคเรื้อน	๙
รอยโรคที่ผิวหนัง	๑๐
รักษาหายหรือไม่?	๑๓
๓ คำถามสำคัญ...ใช่โรคเรื้อนหรือไม่?	๑๔
ทดสอบอาการชาในรอยโรคด้วยอุปกรณ์ง่ายๆ	๑๕
มาลองทดสอบอาการชาในรอยโรคกัน!	๑๖
กำลังใจ...จากคนใกล้ชิด	๑๗
เข้าใจและช่วยเหลือ	๑๘
โรคเรื้อน...ไม่น่ากลัวอย่างที่คิด	๑๙
เคลียร์ชัด ถาม-ตอบ เรื่องโรคเรื้อน	๒๐

ช่วยกันค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่... **เราทำได้!**

หากพูดถึงโรคเรื้อน ยังมีอีกหลายคนที่ไม่รู้จัก หรือมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความรังเกียจกลัวว่าจะติดโรค ซึ่งในความเป็นจริง ผู้ป่วยโรคเรื้อนที่อยู่ในชุมชนที่ได้รับการรักษาจะไม่สามารถแพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่นได้ แต่อาจจะหลงเหลือความพิการจากการเจ็บป่วยจากโรคเรื้อน ที่ไม่สามารถกลับสู่สภาพเดิมได้

หากเราทุกคนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเรื้อนแล้ว และช่วยกันสำรวจตนเอง คนในครอบครัวและชุมชน หากพบความผิดปกติทางผิวหนัง ไม่ชะล่าใจให้รีบไปพบแพทย์ เพื่อรับการรักษา และป้องกันไม่ให้เกิดความพิการ **เราทำได้!** โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้อง และค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนในชุมชน เพื่อให้ได้รับการรักษาก่อนเกิดความพิการ และป้องกันการแพร่โรคเรื้อนในชุมชน ทำให้โรคเรื้อนหมดไปในที่สุด

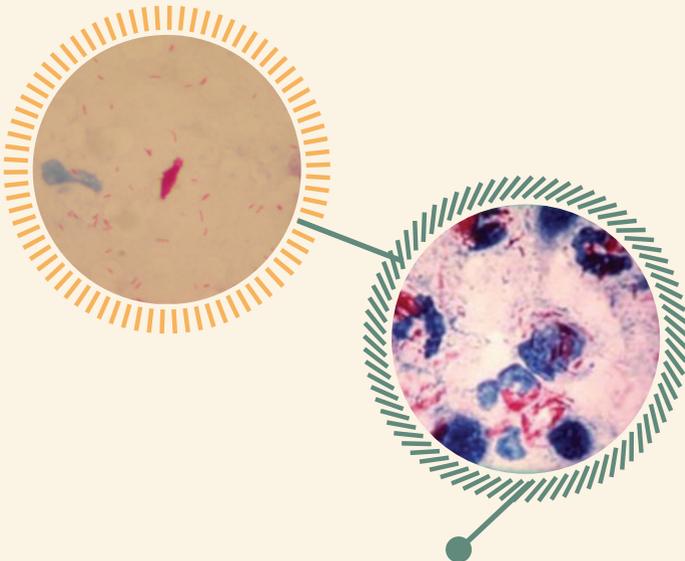

**WE
CAN
DO!!**

โรคเรื้อน (leprosy)

โรคเรื้อน เป็นโรคติดต่อเรื้อรัง ที่สามารถรักษาให้หายขาดได้ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ชื่อ *Mycobacterium leprae* ทำให้เกิดอาการที่ผิวหนังและเส้นประสาทส่วนปลาย การดำเนินของโรคจะเป็นไปอย่างช้าๆ หากไม่รับรักษาตั้งแต่เริ่มปรากฏอาการอาจทำให้เกิดความพิการที่ตา มือ เท้า

เชื้อโรคเรื้อน แพร่ติดต่อผ่านระบบทางเดินหายใจ โดยการสัมผัส คลุกคลี และใกล้ชิดเป็นเวลานานกับผู้ป่วยในระยะที่มีเชื้อมากระยะติดต่อที่ยังไม่ได้รับการรักษา ซึ่งเป็นแหล่งแพร่เชื้อที่สำคัญ

แบคทีเรีย ชื่อ *Mycobacterium leprae*

โรคเรื้อน..ติดต่อได้อย่างไร

ติดต่อผ่านระบบทางเดินหายใจ ซึ่งเชื้อจะแพร่ออกมาจากโพรงจมูกของผู้ป่วยที่ยังไม่ได้รับการรักษา **แต่ติดต่อได้ยาก** สำหรับผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงสูงในการติดเชื้อคือผู้ที่สัมผัสคลุกคลีใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่ยังไม่ได้รับการรักษาเป็นเวลานาน และเป็นผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่อโรคเรื้อนผิดปกติ

อาการของโรคเรื้อน

มักพบรอยโรคที่ผิวหนัง สามารถพบได้ที่หน้า แขน ขา ลำตัวทั้งด้านหน้า และด้านหลัง และรอยโรคที่พบในระยะแรกมักถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรคผิวหนังอื่นๆ ทำให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาล่าช้าจนอาจเกิดความพิการได้ ดังนั้นหากพบผู้ป่วยมีรอยโรคผิวหนังที่สงสัยเป็นโรคเรื้อนควรซักประวัติ และทดสอบอาการชา ด้วยเสมอ

อาการทางผิวหนัง ที่สังเกตได้ง่ายๆ

๑

ผิวหนังมีลักษณะเป็นวงด่างสีขาว สีซีดจาง หรือ สีเข้มกว่าสีผิวหนังปกติ หรือวงมีขอบนูนแดง พบกระจายส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย วงเหล่านี้ มักตรวจพบว่ามียาอาการชาร่วมด้วย

๒

ผิวหนังมีลักษณะเป็นผื่นวงแหวน หรือผื่นนูนแดง มีอาการชา

๓

ผื่นนูนแดง และตุ่ม มีลักษณะอึดจ้ำเป็นมัน **ไม่ชา ไม่คัน และไม่เจ็บ** ผื่นมีจำนวนมาก กระจายทั่วร่างกาย

อาการและอาการแสดง ที่สงสัยว่าเป็นโรคเรื้อน

๑

โรคผิวหนังเรื้อรังที่เป็นมานานกว่า ๓ เดือน
ไม่คัน รักษาด้วย ยากินหรือยาทาไม่ดีขึ้น

๒

วงแบนราบสีจางหรือเข้มกว่าผิวหนังปกติ
วงขอบนูนแดง มีอาการชา ผิวแห้ง
เหงื่อไม่ออก ขนร่วง ไม่คัน

๓

ผื่นนูนแดง ตุ่ม ผิวอึดจ้ำเป็นมันเลื่อม ไม่คัน
หูหนา

๔

ตุ่มแดง กดเจ็บ ตามใบหน้า แขน ขา ลำตัว

๕

มีอาการบวมที่หน้า มือ เท้า

๖

ฝ่ามือ ฝ่าเท้าชา

๗

เจ็บ หรือ กดเจ็บบริเวณเส้นประสาทที่
ข้อศอก ข้อพับขา

๘

กล้ามเนื้อตา มือ เท้า อ่อนแรง สิบ นิ้วงอ กุด
ข้อมือ/ข้อเท้าตก หลับตาไม่สนิท

๙

แผลเรื้อรังที่ฝ่าเท้า

รอยโรคที่ผิวหนัง

วงดำงขาว

วงดำงสีจาง ขอบชัด

รอยโรคที่ผิวหนัง

ผื่นขอบชัด

ผื่นรูปวงแหวน

รอยโรคที่ผิวหนัง

ผื่นและตุ่มแดงเป็นมัน

ผื่นและตุ่มแดงกระจายทั่วร่างกาย

รักษาหายหรือไม่?

โรคเรื้อนสามารถรักษาหายได้ ผู้ป่วยได้รับประทานยา รักษาเพียงครั้งแรก สามารถฆ่าเชื้อโรคเรื้อนได้ถึง ๙๙.๙ % ภายใน ๓ - ๗ วัน ผู้ป่วยประเภทเชื้อน้อยใช้เวลารักษา ๖ เดือน ประเภทเชื้อมากใช้เวลารักษา ๒ ปี ซึ่งในระหว่างการรักษา ผู้ป่วยสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัว และดำเนินชีวิตได้ตามปกติ

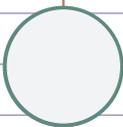
ทุกคนควรสำรวจตนเอง และคนในครอบครัว หากพบ ความผิดปกติทางผิวหนัง ได้แก่ ผิวหนังเป็นวงต่าง มีอาการชา หรือเป็นผื่นบูนแดง ตุ่มแดง ไม่คัน เป็นมานานเกิน ๓ เดือน ใช้ยากิน ยาทา ไม่หาย ให้รีบพบแพทย์

๓ คำถามสำคัญ...

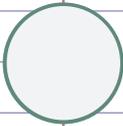
ใช้โรคเรื้อนหรือไม่?

ทุกคนสามารถค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่
ในชุมชนของตนเองได้ โดยการสังเกตความ
ผิดปกติทางผิวหนัง ด้วยคำถาม ๓ ข้อ ดังนี้

๑

ผิวหนังมีวงด่างขาว วงสีจาง
หรือสีเข้ม **มีอาการชา** หรือไม่

๒

ผิวหนังเป็นผื่น ตุ่ม **ไม่คัน** หรือไม่

๓

เป็นมานานเกิน ๓ เดือน ใช้ยากิน
ยากา ไม่หาย หรือไม่

หากพบผู้มีอาการข้อใดข้อหนึ่งใน ๓ ข้อนี้
ให้รีบพบแพทย์

ทดสอบอาการชา ในรอยโรคด้วยอุปกรณ์ง่ายๆ ใหลมือ

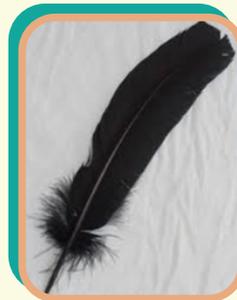
● อุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจ

เช่น สำลีพันปลายแหลม กระดาษทิชชูพันปลายแหลม
กระดาษพันปลายแหลม ขนนก/ขนไก่

● ห้องตรวจ

ห้องตรวจต้องมีแสงสว่างเพียงพอโดยเฉพาะแสงจาก
ธรรมชาติ และให้แสงส่องเข้าทางด้านหลังของผู้ตรวจ

มาลองทดสอบ อาการชาในรอยโรคกัน!

เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม..เริ่มเลย

รอยโรคในโรคเรื้อน ที่เป็นวงต่างราบสีจางหรือเข้มกว่า
ผิวหนังปกติ ผื่นขอบนูนแดง หรือผื่นวงแหวน ส่วนใหญ่จะปรากฏ
อาการชาให้ตรวจพบได้ โดยมีวิธีตรวจตามขั้นตอนต่อไปนี้

ในเบื้องต้นให้ผู้ป่วยล้มตาเพื่อ
ดูวิธีการตรวจ เริ่มทดสอบโดยใช้
สำลีป้อนให้เป็นยอดแหลม หรือใช้
กระดาษพับให้เป็นมุมแหลม แตะ
บริเวณผิวหนังปกติก่อน และให้
ผู้ป่วยชี้นิ้วให้ตรงกับบริเวณที่
ปลายสำลี/มุมกระดาษแตะ

เมื่อผู้ป่วยเข้าใจ และทำได้ถูกต้อง
แล้ว จึงให้ผู้ป่วยหลับตา เริ่มทดสอบ
โดยแตะผิวหนังปกติเสียก่อน เพื่อ
ให้แน่ใจว่าผู้ป่วยเข้าใจ และชี้บริเวณ
ที่ผู้ป่วยรู้สึกได้ถูกต้อง

หลังจากนั้น ให้ผู้ป่วยหลับตา เริ่ม
ทดสอบ โดยแตะบริเวณรอยโรคที่
สงสัย ถ้าผู้ป่วยไม่ชี้เลย (ผู้ป่วย
ไม่รู้สึกรู้ว่าแตะที่ผิวหนังแล้ว) หรือชี้
ห่างจากจุดที่แตะมาก ให้สงสัยว่า
มีอาการชาที่รอยโรค

ขั้นตอนสุดท้าย เริ่มทดสอบโดย
ลองกลับมาแตะที่ผิวหนังปกติ
รอบๆ รอยโรค ถ้าผู้ป่วยกลับมา
ชี้ได้ปกติ แสดงว่าผู้ป่วยมีอาการ
ชาในรอยโรคอย่างแน่นอน

กำลังใจ... จากคนใกล้ชิด

โรคเรื้อนสามารถรักษาให้หายขาดได้ โดยการรักษาจากแพทย์อย่างถูกต้อง และการได้รับกำลังใจจากคนใกล้ชิดของผู้ป่วยก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ดังนั้น หากทราบว่าญาติพี่น้อง คนในบ้าน หรือเพื่อนบ้านป่วยเป็นโรคเรื้อนก็ไม่ควรแสดงอาการรังเกียจหรือกังวลใจ เพราะความจริง โรคเรื้อนเป็นโรคติดต่อเรื้อรังชนิดหนึ่งที่สามารถรักษาให้หายขาดได้ และเมื่อผู้ป่วยได้กินยารักษาโรคเรื้อนแล้ว ก็จะไม่แพร่โรคไปสู่ผู้อื่น ซึ่งทางที่ดีแล้วหากมีคนในบ้านป่วยเป็นโรคเรื้อน ควรให้กำลังใจ และแนะนำผู้ป่วยให้เข้ารับการรักษากันที่ตั้งแต่เริ่มแรก และเป็นกำลังใจให้ผู้ป่วยอดทนต่อการรักษา เพื่อให้การรักษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นน้อยใช้เวลา ๖ เดือน เป็นมากใช้เวลา ๒ ปี รวมทั้งต้องเอาใจใส่ดูแลให้ผู้ป่วยกินยา และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ ทั้งในการรักษาและการป้องกันความพิการจนกว่าจะหายจากโรค และไปรับการตรวจติดตามหลังหยุดรักษาตามที่แพทย์หรือเจ้าหน้าที่นัดหมายต่อไป

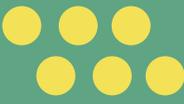

เข้าใจ และช่วยเหลือ

สิ่งที่มีความสำคัญในการรักษาโรคเรื้อรานั้น นอกเหนือจากยาที่แพทย์สั่งให้แล้ว ผู้ป่วยที่มีสภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะผู้ที่มีความพิการยังต้องการกำลังใจ ความเห็นอกเห็นใจ และได้รับการยอมรับจากญาติสนิท มิตรสหาย เพราะฉะนั้น ผู้ใกล้ชิดและครอบครัว เพื่อนฝูง หรือคนในชุมชนนั้นๆ จะต้องให้กำลังใจผู้ป่วย และไม่แสดงความรังเกียจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วย มีความหวังในการรักษาโรคให้หาย และปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ญาติฯ และคนในชุมชน ควรกระตุ้น จูงใจ และให้โอกาสผู้ป่วยได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือตนเอง และหารายได้มาจุนเจือครอบครัวได้ตามปกติ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าคุณค่า และสามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวได้ตามปกติ

ความเข้าใจและความช่วยเหลือของชุมชน จะช่วยให้ผู้ป่วยโรคเรื้อรและครอบครัวดำรงชีวิตต่อไปในสังคมได้ตามปกติ

โรคเรื้อน... ไม่น่ากลัวอย่างที่คิด

โรคเรื้อนเป็นโรคที่อาจทำให้เกิดความพิการ ผู้คนที่ได้พบเห็นผู้ป่วยโรคเรื้อนที่มีความพิการ อาจมีความรู้สึกรังเกียจ กลัวว่าจะติดโรค ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ป่วยโรคเรื้อนที่อยู่ในชุมชนส่วนใหญ่จะได้รับการรักษาจนหายจากโรค จึงไม่สามารถแพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่น แต่ความพิการบางอย่างที่หลงเหลือจากการเจ็บป่วยเป็นโรคเรื้อน ไม่สามารถแก้ไขให้กลับสู่สภาพเดิมได้

หากเราทุกคนได้ช่วยกันสำรวจตรวจดูตนเองหรือคนในครอบครัว **หากมีอาการระยะเริ่มแรกของโรคเรื้อน มีผิวหนังเป็นวงดำสีขาว สีซีดจาง หรือสีเข้มกว่า สีผิวหนังปกติ มีอาการชา เป็นมีผื่น ตุ่มนูนแดง ไม่คัน ก็ควรรีบไปพบแพทย์** เพื่อรับการรักษาให้หายและป้องกัน

ครอบครัวและชุมชนควรจะเข้าใจ เห็นใจผู้พิการจากโรคเรื้อน ให้สามารถดำรงชีวิตต่อไปอย่างมีความสุข

เคลียร์ขีด ถาม-ตอบ เรื่องโรคเรื้อน

ถาม ... โรคเรื้อนทำให้เสียชีวิตได้หรือไม่

ตอบ ... โรคเรื้อนไม่ใช่โรคที่เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต แต่ความรุนแรงของโรคเรื้อนคือ ความพิการถาวรที่จะเกิดกับผู้ป่วย ทำให้โรคกำเริบรุนแรงมากขึ้น จนทำให้เส้นประสาทส่วนปลายที่ไปเลี้ยงบริเวณใบหน้า ตา มือ และเท้า ถูกทำลายจนสูญเสียหน้าที่ ทำให้เกิดความพิการ เช่น ปากเบี้ยว ตาหลับไม่สนิท นิ้วมือ เก้งอ กุดด้วน

ถาม ... การพูดคุย การรับประทานอาหารร่วมกับผู้ป่วยที่กำลังรักษา หรือรักษาหายจากโรคแล้ว ทำให้ติดโรคได้หรือไม่

ตอบ ... ความเป็นจริงผู้ป่วยโรคเรื้อนที่มีความพิการ ส่วนใหญ่ได้รับการรักษาจนหายจากโรคแล้ว ไม่สามารถแพร่เชื้อให้แก่อื่นได้ ดังนั้นเราสามารถที่จะพูดคุย รับประทานอาหาร และทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกับผู้ป่วยได้โดยปกติ

สามารถรับการตรวจรักษาได้ที่

สถานบริการสาธารณสุขทุกแห่ง

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

สถาบันราชประชาสมาสัย อ.พระประแดง

จ.สมุทรปราการ

โทร. ๐๒-๓๘๕-๓๑๓๕-๗

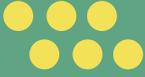
@leprosy_asa

แอด เพื่อรับความรู้และข่าวสาร

จิตอาสาทำดีด้วยหัวใจ
ร่วมค้นหาผู้ป่วยใหม่ในชุมชน

// ● Be a volunteer ●
Be united to detect
new leprosy cases //

โรคเรื้อนรักษาหาย
รู้เร็วรักษาทัน
ป้องกันความพิการได้

เอกสารแนะนำความรู้โรคเรื้อนสำหรับอาสาสมัคร สาธารณสุขและบุคคลทั่วไป

จัดทำโดย : งานสื่อสารและประชาสัมพันธ์
สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค
อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
โทร. ๐๒-๓๘๕-๙๑๓๕-๗

จำนวนพิมพ์ ๑๕,๐๐๐ เล่ม

สถาบันราชประชาสมาสัย กรมควบคุมโรค
อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
โทร. ๐๒-๓๘๕-๙๑๓๕-๗